

БЕНЕФІЦІАРИ У РАМКОВИХ ПРОГРАМАХ ЄС З ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ІННОВАЦІЙ («ГОРИЗОНТ 2020», «ГОРИЗОНТ ЄВРОПА»), ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТРУКТУРНИХ ТА ІНВЕСТИЦІЙНИХ ФОНДАХ¹

У сьогоденності все частіше постає питання про отримання фінансування наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок. Така практика розповсюджена, наприклад, у ЄС. Пропонується багато джерел: Рамкові програми ЄС з досліджень та інновацій, Європейські структурні та інвестиційні фонди тощо. Однак, для розуміння самої процедури фінансування необхідно володіти деякими знаннями, в т.ч. щодо законодавства ЄС. І увагу передусім потрібно зосередити на термінах в останньому, бо це є фундамент, абетка. Одним із них є бенефіціар. Він зустрічається у багатьох нормативно-правових актах ЄС, але не завжди має закріплене визначення. Отже, метою статті є з'ясування терміну «бенефіціар» у Рамкових програмах ЄС з досліджень та інновацій, Європейських структурних та інвестиційних фондах.

У статті здійснюється спроба провести порівняльний аналіз розглядаемого терміну у Рамкових програмах ЄС з досліджень та інновацій («Горизонт 2020», «Горизонт Європа») та Європейських структурних та інвестиційних фондах. Кожен з них має свою законодавчу базу ЄС. Однак, лише у Регламенті (ЄС) № 1303/2013 Європейського Парламенту та Ради від 17 грудня 2013 р., що встановлює загальні положення щодо Європейського фонду регіонального розвитку, Європейського соціального фонду, Фонду згуртованості, Європейського сільськогосподарського фонду розвитку сільської місцевості та Європейського фонду Фонд морського та рибного господарства та встановлює загальні положення щодо Європейського фонду регіонального розвитку, Європейського соціального фонду, Фонду згуртованості та Європейського фонду морського та рибного господарства та скасовує Регламент Ради (ЄС) № 1083/2006, є визначення терміну «бенефіціар». У Регламенті (ЄС) 2021/695 Європейського Парламенту та Ради від 28 квітня 2021 р. про заснування Horizon Europe – Рамкової програми з досліджень та інновацій, встановлюючи її правила для участі та розповсюдження, а також скасовуючи Регламенти (ЄС) № 1290/2013 та (ЄС) № 1291/2013 є посилання на Регламент (ЄС, Євратом) 2018/1046 Європейського Парламенту та Ради від 18 липня 2018 р. про фінансові правила, що застосовуються до загального бюджету Союзу, внесення змін до Регламентів (ЄС) № 1296/2013, (ЄС) № 1301/2013, (ЄС) № 1303/2013, (ЄС) № 1304/2013, (ЄС) № 1309/2013, (ЄС) № 1316/2013, (ЄС) № 223/2014, (ЄС) № 283/2014, та Рішення № 541/2014/ЄС та про скасування Регламенту (ЄС, Євратом) № 966/2012, в якому є визначення терміну «бенефіціар». Спираючись на отримані результати, автор формулює висновки, надає рекомендації.

Ключові слова: бенефіціар, Горизонт 2020, Горизонт Європа, ЄС, синергія.

Постановка проблеми. Отримання фінансування на проведення наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок передбачає виконання багато вимог, в т.ч. наявність у задовільному стані дослідницької інфраструктури. В Україні в цьому напрямку існують деякі не вирішені питання. І на законодавчому рівні також. У зв'язку з цим з'являється Концепція Державної цільової програми розвитку дослідницьких інфраструктур в Україні на період до 2026 року, що схвалена розпорядженням

Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2021 р. № 322-р. (надалі – Концепція) [1]. Враховуючи, що в нашій державі відбувається лише становлення дослідницьких інфраструктур і пов'язаних з ними складових, то виникає потреба в аналізі законодавства Європейського Союзу (надалі – ЄС) у даному напрямку з подальшим можливим застосуванням у законодавство України. Вбачається, що для формування відповідної вітчизняної законодавчої бази необхідно, по-перше, розглянути самі терміни у

¹ Статтю підготовлено в межах фундаментальної теми «Правові механізми нової науково-дослідницької інфраструктури» № 0121U113768.

законодавстві ЄС, що є новими для українського законодавства або потребують роз'яснення, по-друге, виявити специфіку їх застосування та можливі наслідки. У даній статті здійснено спробу проаналізувати один із таких термінів – «бенефіціар».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основна мета від програми чи фонду – отримання фінансування проекту. І наукові праці іноземних вчених зосереджені на цьому напрямку (наприклад, Mario J. Al Sayah, Pierre-Antoine Versini, Daniel Schertzer [2], Olatz Ukar Arrien, Marta Enciso-Santocildes [3]). Така ситуація обумовлена тим, що в них більш сучасні та оновлені дослідницькі інфраструктури, ніж в Україні [1]. Терміни залишаються поза їх увагою. Проте, є поодинокі наробики лише зі згадуванням розгляданого терміну без будь-якого його аналізу в А.І. Глебова [4], С.В. Глібка, Д.С. Коритіна [5], О.В. Каплинського [6], В.П. Кохан [7] тощо.

Мета статті – з'ясування терміну «бенефіціар» у Рамкових програмах ЄС з досліджень та інновацій, Європейських структурних та інвестиційних фондах.

Виклад основного матеріалу. Термін «бенефіціар» має визначення та використовується у законодавстві ЄС. Під останнім розуміють «фізичну або юридичну особу з або без статусу юридичної особи, з якою було підписано угоду про грант» (п. 5 ст. 2 Регламенту (ЄС, Євратом) 2018/1046 Європейського Парламенту та Ради від 18 липня 2018 р. про фінансові правила, що застосовуються до загального бюджету Союзу, внесення змін до Регламентів (ЄС) № 1296/2013, (ЄС) № 1301/2013, (ЄС) № 1303/2013, (ЄС) № 1304/2013, (ЄС) № 1309/2013, (ЄС) № 1316/2013, (ЄС) № 223/2014, (ЄС) № 283/2014, та Рішення № 541/2014/ЄС та про скасування Регламенту (ЄС, Євратом) № 966/2012) (надалі – Регламент (ЄС, Євратом) 2018/1046) [14]. Вважаємо, що наведене визначення не містить конкретних вимог для набуття такого статусу. Єдина умова – підписати угоду про грант. Таким чином, необхідно переосмислити та внести зміни у визначення з метою уникнення негативних наслідків.

Враховуючи, що у Концепції є посилання на Рамкову програму ЄС з досліджень та інновацій «Горизонт 2020» (надалі – «Горизонт 2020»), то логічним, на думку автора, буде провести порівняльний аналіз розглядаемого терміну у зазначеній програмі та Рамковій програмі ЄС з досліджень та інновацій «Горизонт Європа» (надалі – «Горизонт Європа»), а також Європейських структурних та інвестиційних фондах.

«Горизонт 2020» діяв у період з 2014 р. до 2020 р. включно. Нормативно-правовими актами (надалі – НПА), що регулювали, – це Регламент (ЄС) № 1290/2013 Європейського Парламенту та Ради від 11 грудня 2013 р., що встановлює правила участі та розповсюдження в «Горизонт 2020 – Рамкова про-

грама досліджень та інновацій (2014-2020)» та скасовує Регламент (ЄС) № 1906/2006 (надалі – Регламент (ЄС) № 1290/2013) (припинив дію 31 грудня 2020 р.), Регламент (ЄС) № 1291/2013 Європейського Парламенту та Ради від 11 грудня 2013 р. про заснування «Горизонту 2020» – Рамкової програми досліджень та інновацій (2014-2020 р.р.) та про скасування Рішення № 1982/2006/ЄС (надалі – Регламент (ЄС) № 1291/2013) (припинив дію 31 грудня 2020 р.) [9, 10]. Із аналізу останніх можна встановити наступне. Відсутнє визначення терміну «бенефіціар» у ст. 2 Регламенту (ЄС) № 1290/2013, ст. 2 Регламенту (ЄС) № 1291/2013, де вказані визначення термінів. Однак, у п. 2.3 «Широкі напрямки діяльності» Додатку I Регламенту (ЄС) № 1291/2013 міститься два різних визначення терміну «цільовий кінцевий бенефіціар»: 1) «потенційно можуть бути юридичні особи будь-якого розміру, що можуть позичати та повертати гроші, і, зокрема, малі та середні підприємства (надалі – МСП) з потенціалом впровадження інновацій та швидкого зростання; компанії середньої капіталізації та великі фірми; університети та науково-дослідні установи; дослідницькі інфраструктури та інноваційні інфраструктури; державно-приватне партнерство; та транспортні засоби спеціального призначення або проекти» у випадку боргової лінії, яка забезпечує боргове фінансування для науково-дослідницької діяльності: «Об'єднані позики та гарантійні послуги для досліджень та інновацій»; 2) «потенційно підприємства будь-якого розміру, які здійснюють інноваційну діяльність або розпочинають її, з особливим акцентом на інноваційних МСП та підприємствах із середньою капіталізацією» для механізму акціонерного капіталу, що забезпечує фінансування акціонерного капіталу для науково-дослідницької діяльності: «Інструменти акціонерного капіталу Союзу для досліджень та інновацій» [10]. Вбачається, що спочатку закріплюють визначення базових термінів у НПА або надають посилання до відповідних, а потім – їх видів. І, відповідно, спостерігається збереження логічного ланцюжку.

Зазначені вище два визначення є недосконалими, на думку автора, та потребують переосмислення. Так, у першому визначенні наявні кредитні право-відносини, що свідчить про наявність суб'єкта у вигляді кредитної установи, тобто «підприємства, діяльність якого полягає в тому, щоб приймати депозити або інші кошти, що підлягають поверненню, від населення та надавати кредити за свій власний рахунок» (п. 1. ст. 4(1) Регламенту (ЄС) № 575/2013 Європейського Парламенту та Ради від 26 червня 2013 р. про пруденційні вимоги до кредитних установ та інвестиційних компаній та внесення змін до Регламенту (ЄС) № 648/2012) [11]. Окреслений перелік цільових кінцевих бенефіціарів не містить кредитної

установи. Розглянемо на прикладі університетів щодо їх можливості позичати та повертати гроші. У Регламенті (ЄС) № 1291/2013 відсутнє визначення терміну «університет», але він має зв'язок з іншими термінами в інших нормативно-правових актах ЄС (наприклад, п. 7 ст. 2 Регламенту (ЄС) 2021/819 Європейського Парламенту та Ради від 20 травня 2021 р. про Європейський інститут інновацій і технологій) [12]. На думку автора, це дозволяє зробити висновки: а) тут основна мета – це пропозиція визнаних ступенів вищої освіти або інші визнані кваліфікації вищого рівня; б) до кредитних установ не відноситься.

Вважаємо, що обидва вказаних вище визначення мають як негативні аспекти, так і позитивні: 1) не визначена організаційно-правова форма та форма власності юридичної особи та підприємства. Останнє розглядається згідно Рекомендації Комісії від 6 травня 2003 р. щодо визначення мікро-, малих і середніх підприємств (Текст стосується ЄЕЗ) (нотифіковано під номером документа C(2003) 1422) [13]; 2) не закріплено рівень доходу, період існування юридичної особи та підприємства, що може мати негативні наслідки; 3) юридична особа та підприємство будь-якого розміру – це позитивний крок, але носить тимчасовий характер, бо, наприклад, через деякий час можна буде спостерігати приєднання малих підприємств до середніх з метою подальшого продовження дослідницької та інноваційної діяльності.

«Горизонт Європа» – наступна Рамкова програма ЄС з досліджень та інновацій після «Горизонт 2020». Строк її дії охоплює 2021-2027 роки. Основним НПА є Регламент (ЄС) 2021/695 Європейського Парламенту та Ради від 28 квітня 2021 р. про заснування Horizon Europe – Рамкової програми з досліджень та інновацій, встановлюючи її правила для участі та розповсюдження, а також скасовуючи Регламенти (ЄС) № 1290/2013 та (ЄС) № 1291/2013 (надалі – Регламент (ЄС) 2021/695) [14]. В останньому також відсутнє безпосереднє закріплення терміну «бенефіціар», хоча і використовується. Однак, у п. 56 Регламенту (ЄС) 2021/695 чітко вказано, що тут застосовуються норми Регламенту (ЄС, Євратом) 2018/1046 стосовно правил щодо виконання бюджету Союзу, включаючи правила щодо грантів, призив, закупівель, непрямого управління, фінансових інструментів, бюджетних гарантій, фінансової допомоги та відшкодування зовнішніх експертів [14]. Представляється, що наявність посилання на Регламент (ЄС, Євратом) 2018/1046 у певних питаннях можна розглядати як спробу уникнути непорозуміння, «білих плям». Зазначене вище визначення терміну «бенефіціар» у даному НПА є підтвердженням недосконалості останнього в деяких аспектах.

Із аналізу Регламенту (ЄС) 2021/695, на наш погляд, можна сформулювати наступні висновки. По-

перше, до бенефіціарів відносять МСП (п. 9 Регламенту (ЄС) 2021/695). По-друге, бенефіціари є замовниками згідно з Директивою 2014/24/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 26 лютого 2014 р. про державні закупівлі та скасування Директиви 2004/18/ЄС та Директиви 2014/25/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 26 лютого 2014 р. про закупівлі суб'єктами, що працюють у секторах водопостачання, енергетики, транспорту та поштових послуг, та про скасування Директиви 2004/17/ЄС (п. 1 ст. 26 Регламенту (ЄС) 2021/695) [14]. Проте не зазначені стаття чи пункт у вказаних директивах. Це надає можливість прив'язувати бенефіціара до того замовника, що підпадає під необхідні критерії на власний розсуд.

У ст. 48 Регламенту (ЄС) 2021/695, як і в Регламенті (ЄС) № 1290/2013 та Регламенті (ЄС) № 1291/2013, також закріплений різновид бенефіціару – бенефіціар Акселератора, тобто «юридична особа, яка кваліфікується як стартап, МСП або, у виняткових випадках, як невелика компанія середньої капіталізації, яка має намір збільшити масштаби, заснована в державі-члені або асоційованій країні» [14]. На нашу думку, наявність лише окресленого переліку видів юридичної особи є недостатньою вимогою, бо остання повинна мати відповідні показники щодо своєї діяльності, наприклад. І це буде своєрідною гарантією виконання взятих на себе зобов'язань після підписання гранту.

Таким чином, у Регламенті (ЄС) № 1290/2013, Регламенті (ЄС) № 1291/2013 та Регламенті (ЄС) 2021/695 при відсутності закріплення в них терміну «бенефіціар» спостерігається прописування певного переліку юридичних осіб та підприємств для конкретних видів бенефіціарів без окреслення конкретних вимог до них. Вбачається, що така ситуація існує навмисно для спрощення отримання фінансування певними бенефіціарами за розглянутими вище програмами.

Регламент (ЄС) № 1291/2013 та Регламент (ЄС) 2021/695 містять майже схожі за змістом норми права щодо синергії з іншими програмами ЄС. Так, «враховуючи те, що особливу увагу необхідно приділяти координації та взаємодоповнюваності між різними політиками ЄС, «Горизонт Європа» має прагнути синергії з іншими програмами ЄС, починаючи від їх розробки та стратегічного планування, закінчуючи відбором проектів, управлінням, комунікацією, розповсюдженням та використанням результатів, моніторингом, аудит і управління. У фінансуванні науково-дослідницької діяльності синергія повинна дозволити максимально узгодити правила...» (п. 34 Регламент (ЄС) 2021/695) [14]. Аналогічна норма права міститься, наприклад, у п. 30 Регламенту (ЄС) № 1303/2013 Європейського Парламенту та Ради від

17 грудня 2013 р., що встановлює загальні положення щодо Європейського фонду регіонального розвитку, Європейського соціального фонду, Фонду згуртованості, Європейського сільськогосподарського фонду розвитку сільської місцевості та Європейського фонду Фонд морського та рибного господарства та встановлює загальні положення щодо Європейського фонду регіонального розвитку, Європейського соціального фонду, Фонду згуртованості та Європейського фонду морського та рибного господарства та скасовує Регламент Ради (ЄС) № 1083/2006 (надалі – Регламент (ЄС) № 1303/2013) [15]. І це є Європейські структурні та інвестиційні фонди. Для досягнення вказаної синергії необхідно з'ясувати однаковість розуміння термінів у розглянутих вище НПА та Регламенті (ЄС) № 1303/2013. Тут буде розглянуто термін «бенефіціар».

У п. 10 ст. 2 Регламенту (ЄС) № 1303/2013 закріплено визначення даного терміну, що означає державну або приватну організацію та, лише для цілей Регламенту (ЄС) № 1305/2013 Європейського Парламенту та Ради від 17 грудня 2013 р. про підтримку розвитку сільських територій Європейським сільськогосподарським фондом розвитку сільських районів та про скасування Регламенту Ради (ЄС) № 1698/2005 та Регламенту (ЄС) № 508/2014 Європейського Парламенту та Ради від 15 травня 2014 р.

про Європейський фонд морського та рибного господарства та про скасування Регламентів Ради (ЄС) № 2328/2003, (ЄС) № 861/2006, (ЄС) № 1198/2006 та (ЄС) № 791/2007 та Регламент (ЄС) № 1255/2011 Європейського Парламенту та Ради, фізичну особу, відповідальну за ініціювання або одночасно ініціювання та впровадження операцій; а в контексті схем державної допомоги, як визначено в п. 13 ст. 2 Регламенту (ЄС) № 1303/2013, орган, який отримує допомогу; а в контексті фінансових інструментів відповідно до Розділу IV Частини Другої Регламенту (ЄС) № 1303/2013 це орган, який реалізує фінансовий інструмент або фонд фондів відповідно [15]. Із аналізу останнього вбачається, що тут передбачено декілька осіб: 1) державна або приватна організація; 2) фізична особа в деяких випадках; 3) орган в деяких випадках.

Отже, спостерігається різне тлумачення, бачення на один і той же термін. На думку автора, з досягненням бажаної синергії, що вказана вище, найскоріше виникнуть проблеми.

Висновки. Із отриманих вище результатів можна констатувати наступне: деякі НПА ЄС не містять однакового, єдиного бачення на один і той же термін «бенефіціар». Вважаємо, що необхідно переглянути дану ситуацію для досягнення закріпленої у Регламентах (ЄС) синергії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Концепція Державної цільової програми розвитку дослідницьких інфраструктур в Україні на період до 2026 року: схв. розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2021 р. № 322-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-2021-%D1%80#Text>.
2. Al Sayah, M.J., Versini, P.-A., Schertzer, D. (2022) H2020 projects and EU research needs for nature-based adaptation solutions. *Urban Climate*, 44 (2022). <https://doi.org/10.1016/j.uclim.2022.101229>.
3. Husiev, O., Ukar Arrien, O., Enciso-Santocildes, M. (2023). What does Horizon 2020 contribute to? Analysing and visualising the community practices of Europe's largest research and innovation programme. *Energy Research & Social Science*, 95 (2023). <https://doi.org/10.1016/j.erss.2022.102879>.
4. Глебова А.І. Європейський досвід підтримки інноваційного малого і середнього підприємництва. Глобальні та національні проблеми економіки. 2014. № 2. С. 47–53. URL: <http://global-national.in.ua/archive/2-2014/10.pdf>.
5. Глібка С.В., Коритін Д.С. Доступ українських МСП та інноваційних структур до фінансування. Аналіз правового регулювання діяльності інноваційних структур, підтримки малого та середнього підприємництва в Україні (регіональний аспект)/ за ред. С. В. Глібка. Харків: Право, 2018. С. 63-72. URL: https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2018/AnalizPRInn_2018/AnalizPRInn_2018.pdf.
6. Каплинський О.В. Програма ЄС із досліджень та інновацій «ГОРИЗОНТ ЄВРОПА»: можливості для української науки. Підприємство та інновації. 2023. Випуск 29. С. 14–21. <https://doi.org/10.32782/2415-3583/29.2>.
7. Кохан В.П. Створення дослідницьких інфраструктур як передумова здійснення фундаментальних та прикладних досліджень в Європі та Україні. Правове забезпечення науково-дослідницької інфраструктури в Україні (теоретико-правовий аспект)/ за ред. А. М. Любчик та І. В. Огієнко. Харків: НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2022. С. 46-69. URL: <https://openarchive.nure.ua/server/api/core/bitstreams/e00fecb5-5bf9-4df9-946a-38dec4490817/content>.
8. Regulation (EU, Euratom) 2018/1046 of the European Parliament and of the Council of 18 July 2018 on the financial rules applicable to the general budget of the Union, amending Regulations (EU) № 1296/2013, (EU) № 1301/2013,

- (EU) № 1303/2013, (EU) № 1304/2013, (EU) № 1309/2013, (EU) № 1316/2013, (EU) № 223/2014, (EU) № 283/2014, and Decision No 541/2014/EU and repealing Regulation (EU, Euratom) № 966/2012. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32018R1046&qid=1535046024012>.
9. Regulation (EU) № 1290/2013 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2013 laying down the rules for participation and dissemination in «Horizon 2020 - the Framework Programme for Research and Innovation (2014-2020)» and repealing Regulation (EC) № 1906/2006. (Date of end of validity 31.12.2020). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32013R1290>.
 10. Regulation (EU) № 1291/2013 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2013 establishing Horizon 2020 - the Framework Programme for Research and Innovation (2014-2020) and repealing Decision № 1982/2006/EC (Date of end of validity 31.12.2020). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32013R1291>.
 11. Regulation (EU) № 575/2013 of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on prudential requirements for credit institutions and investment firms and amending Regulation (EU) № 648/2012. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32013R0575>.
 12. Regulation (EU) 2021/819 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2021 on the European Institute of Innovation and Technology. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32021R0819&qid=1727173426437>.
 13. Commission Recommendation of 6 May 2003 concerning the definition of micro, small and medium-sized enterprises (Text with EEA relevance) (notified under document number C(2003) 1422). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:32003H0361>.
 14. Regulation (EU) 2021/695 of the European Parliament and of the Council of 28 April 2021 establishing Horizon Europe – the Framework Programme for Research and Innovation, laying down its rules for participation and dissemination, and repealing Regulations (EU) № 1290/2013 and (EU) № 1291/2013. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32021R0695&qid=1727173426437>.
 15. Regulation (EU) № 1303/2013 of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013 laying down common provisions on the European Regional Development Fund, the European Social Fund, the Cohesion Fund, the European Agricultural Fund for Rural Development and the European Maritime and Fisheries Fund and laying down general provisions on the European Regional Development Fund, the European Social Fund, the Cohesion Fund and the European Maritime and Fisheries Fund and repealing Council Regulation (EC) № 1083/2006. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32013R1303>.

REFERENCES

1. Concept of the State Targeted Program for the Development of Research Infrastructures in Ukraine for the period up to 2026: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine, № 322-p. (2021, 14 April). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-2021-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
2. Al Sayah, M.J., Versini, P.-A., Schertzer, D. (2022) H2020 projects and EU research needs for nature-based adaptation solutions. *Urban Climate*, 44 (2022). Retrieved from: <https://doi.org/10.1016/j.uclim.2022.101229> [in Ukrainian].
3. Husiev, O., Ukar Arrien, O., Enciso-Santocildes, M. (2023). What does Horizon 2020 contribute to? Analysing and visualising the community practices of Europe's largest research and innovation programme. *Energy Research & Social Science*, 95 (2023). Retrieved from: <https://doi.org/10.1016/j.erss.2022.102879>.
4. Hliebova, A.I. (2014). European experience in supporting innovative small and medium-sized enterprises. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, № 2, 47-53. Retrieved from: <http://global-national.in.ua/archive/2-2014/10.pdf> [in Ukrainian].
5. Hlibko, S.V., Korytin, D.S. (2018). Access to financing for Ukrainian SMEs and innovative structures. In S.V. Hlibko, (Ed.), *Analysis of the legal regulation of the activity of innovative structures, supporting small and medium-sized enterprises in Ukraine (regional aspect)* (pp. 63-72). Kharkiv: Pravo, 2018. Retrieved from: https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2018/AnalizPRInn_2018/AnalizPRInn_2018.pdf [in Ukrainian].
6. Kaplynsky, O. (2023). EU research and innovation program «HORIZON EUROPE»: opportunities for Ukrainian science. *Entrepreneurship and Innovation*, Issue 29, 14-21. <https://doi.org/10.32782/2415-3583/29.2> [in Ukrainian].
7. Kokhan, V. (2022). Creation of research infrastructures as a prerequisite for fundamental and applied research in Europe and Ukraine. In A. M. Lyubchych and I. V. Ohienko, (Ed.), *Legal provision of scientific and research infrastructure in Ukraine (theoretical and legal aspect)* (pp. 46-69). Kharkiv: Research Institute of Law. ensure innovator

- of development of the National Academy of Sciences of Ukraine, 2022. Retrieved from: <https://openarchive.nure.ua/server/api/core/bitstreams/e00fecb5-5bf9-4df9-946a-38dec4490817/content> [in Ukrainian].
8. Regulation (EU, Euratom) 2018/1046 of the European Parliament and of the Council of 18 July 2018 on the financial rules applicable to the general budget of the Union, amending Regulations (EU) № 1296/2013, (EU) № 1301/2013, (EU) № 1303/2013, (EU) № 1304/2013, (EU) № 1309/2013, (EU) № 1316/2013, (EU) № 223/2014, (EU) № 283/2014, and Decision No 541/2014/EU and repealing Regulation (EU, Euratom) № 966/2012. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32018R1046&qid=1535046024012>.
 9. Regulation (EU) № 1290/2013 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2013 laying down the rules for participation and dissemination in «Horizon 2020 - the Framework Programme for Research and Innovation (2014-2020)» and repealing Regulation (EC) № 1906/2006. (Date of end of validity 31.12.2020). Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32013R1290>.
 10. Regulation (EU) № 1291/2013 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2013 establishing Horizon 2020 - the Framework Programme for Research and Innovation (2014-2020) and repealing Decision № 1982/2006/EC (Date of end of validity 31.12.2020). Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32013R1291>.
 11. Regulation (EU) № 575/2013 of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on prudential requirements for credit institutions and investment firms and amending Regulation (EU) № 648/2012. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32013R0575>.
 12. Regulation (EU) 2021/819 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2021 on the European Institute of Innovation and Technology. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32021R0819&qid=1727173426437>.
 13. Commission Recommendation of 6 May 2003 concerning the definition of micro, small and medium-sized enterprises (Text with EEA relevance) (notified under document number C(2003) 1422). Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:32003H0361>.
 14. Regulation (EU) 2021/695 of the European Parliament and of the Council of 28 April 2021 establishing Horizon Europe – the Framework Programme for Research and Innovation, laying down its rules for participation and dissemination, and repealing Regulations (EU) № 1290/2013 and (EU) № 1291/2013. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32021R0695&qid=1727173426437>.
 15. Regulation (EU) № 1303/2013 of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013 laying down common provisions on the European Regional Development Fund, the European Social Fund, the Cohesion Fund, the European Agricultural Fund for Rural Development and the European Maritime and Fisheries Fund and laying down general provisions on the European Regional Development Fund, the European Social Fund, the Cohesion Fund and the European Maritime and Fisheries Fund and repealing Council Regulation (EC) № 1083/2006. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32013R1303>.

GUBINA GANNA

PhD in Law, Leading researcher of the Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development of NALS of Ukraine

BENEFICIARIES IN THE EU FRAMEWORK PROGRAMS FOR RESEARCH AND INNOVATION («HORIZON 2020», «HORIZON EUROPE»), EUROPEAN STRUCTURAL AND INVESTMENT FUNDS

Problem setting. Nowadays, the issue of obtaining funding for scientific research, scientific and technical (experimental) developments is increasingly important. This practice is common, for example, in the EU. Many sources are offered: EU Framework Programs for Research and Innovation, European Structural and Investment Funds, etc. However, to understand the financing procedure itself, it is necessary to have some knowledge, including regarding EU legislation. First of all, attention should be focused on the terms, because this is the foundation, the alphabet. One of them is the beneficiary. It is found in many EU legal acts, but does not always have a fixed definition.

Analysis of recent researches and publications. The main goal of the program or fund is to receive project funding. Foreign scholars focus their research in this area (for example, Mario J. Al Sayah, Pierre-Antoine Versini, Daniel Schertzer, Olatz Ukar Arrien, Marta Enciso-Santocildes). This situation is due to the fact that they have more modern and updated

research infrastructures than Ukraine. Terms remain beyond their attention. However, there are isolated works with only the mention of the term in the issue without any analysis of it (for example, Glybko S., Kokhan V.).

Purpose of the research is to clarify the term «beneficiary» in the EU Framework Programs for Research and Innovation, European Structural and Investment Funds.

Article's main body. An attempt is made to conduct a comparative analysis of the considered term in the EU Framework Programs for Research and Innovation («Horizon 2020», «Horizon Europe») and the European Structural and Investment Funds. Each of them has its own EU legal framework. However, only Regulation (EU) № 1303/2013 of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013 laying down common provisions on the European Regional Development Fund, the European Social Fund, the Cohesion Fund, the European Agricultural Fund for Rural Development and the European Maritime and Fisheries Fund and laying down general provisions on the European Regional Development Fund, the European Social Fund, the Cohesion Fund and the European Maritime and Fisheries Fund and repealing Council Regulation (EC) № 1083/2006, defines the term «beneficiary». Regulation (EU) 2021/695 of the European Parliament and of the Council of 28 April 2021 establishing Horizon Europe – the Framework Programme for Research and Innovation, laying down its rules for participation and dissemination, and repealing Regulations (EU) № 1290/2013 and (EU) № 1291/2013 refers to Regulation (EU, Euratom) 2018/1046 of the European Parliament and of the Council of 18 July 2018 on the financial rules applicable to the general budget of the Union, amending Regulations (EU) № 1296/2013, (EU) № 1301/2013, (EU) № 1303/2013, (EU) № 1304/2013, (EU) № 1309/2013, (EU) № 1316/2013, (EU) No 223/2014, (EU) № 283/2014, and Decision № 541/2014/EU and repealing Regulation (EU, Euratom) No 966/2012, which defines the term «beneficiary».

The EU Framework Programmes for Research and Innovation («Horizon 2020», «Horizon Europe») contain definitions of the types of beneficiary. It is the target final beneficiary and beneficiary of the Accelerator. The possibility of achieving synergy between the specified programs and the European Structural and Investment Funds is being investigated, if there are already differences regarding the definition of the term «beneficiary».

Conclusions and prospects for the development. The author states the following conclusions according to the obtained results: EU legal acts do not contain a single vision for the same term «beneficiary». We believe that it is necessary to review this situation in order to achieve the synergy established in the Regulations (EU).

Key words: beneficiary, Horizon 2020, Horizon Europe, EU, synergy

За ДСТУ 8302:2015 цю статтю слід цитувати:

Губіна Г. Л. Бенефіціари у рамкових програмах ЄС з досліджень та інновацій («Горизонт 2020», «Горизонт Європа»), європейських структурних та інвестиційних фондах. *Право та інновації*. 2024. № 3 (47). С. 116–122.